

УДК 378.147.157

Конько Антоніна Сергіївна

*студентка 1 курсу спеціальності «Професійна освіта
Документознавство», Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ*

*Науковий керівник – Титова Наталія Михайлівна д.п.н., доцент, завідувач
кафедри теорії та методики професійної підготовки*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Ми живемо в ХХІ столітті, в якому всі сфери життя людини пронизані інформаційними технологіями. Нині не можливо уявити професійного фахівця навіть без початкового рівня інформаційних знань, тому зміст вищої освіти чи гуманітарного спрямування, чи технічного повинен враховувати значення сучасних технологій навчання.

Глобалізація суспільства набула колосальних масштабів, постали нові вимоги до навчання, які неможливо обмежити ні часом, ні простором. У світлі сучасних карантинних вимог, зокрема до освіти, найпопулярнішою світовою формою «вільного засвоєння знань» виступає дистанційна освіта.

Дистанційне навчання (ДН-далі) – форма організації і реалізації освітнього процесу, за яким його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово і переважно екстериторіально (тобто, на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч, інакше, коли учасники територіально знаходяться поза меж можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їх особиста присутність у певних навчальних приміщеннях навчального закладу не є обов'язковою (Биков, Кухаренко, 2008).

Популярність онлайн-навчання з кожним роком зростає, це зумовлює появу нових видів закладів освіти, таких як «віртуальні» університети.

Наразі проблемі ДН присвячено багато наукових праць, насамперед зарубіжних, а з 1996р. і українських авторів. Дослідженням ідей впровадження ДН у педагогічну практику займаються: О. О. Андреев, В. Ю. Биков, М. Ю. Бухаркіна, М. І. Жалдак, В. В. Олійник, Н. Г. Рибалко, О. М. Спірін. Також засади ДН висвітлено в монографіях: В. І. Гриценка, С. П. Кудрянцевої, В. В. Колос, Є. Ю. Володимирської. Питаннями побудови та організації навчального процесу ДО у вищих навчальних закладах займалися: В. В. Свиридюк, Д. М. Бондаренко, Н. В. Басова, О. Г. Кіріленко. Психологічно-педагогічні аспекти ДН представлені у працях: Р. С. Гуревича, Є. В. Долинського, В. В. Олійника, П. В. Стефаненка (Огієнко, 2012).

У нинішній ситуації, особливо з негативним впливом COVID-19 на світову спільноту, ми побачили і ще раз переконалися у актуальності і значимості розвитку сучасних платформ онлайн-навчання. Вважаємо, що в Україні здійснюється активне впровадження ДН у освітній процес

закладів освіти усіх рівнів. Прискоренню впровадження ДН сприяють – Закон України «Про Національну програму інформатизації» (2003р.), «Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 рр.», Наказ «Про затвердження Заходів щодо реалізації Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 рр.», Положення «Про дистанційне навчання» (№ 40 від 21.01.2004р.) Таким чином це дає змогу закладам вищої освіти сприяти розвитку дистанційної освіти. Наразі такими вузами є: Національна академія державного управління при Президентові України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Сумський державний університет тощо (Штихно, 2016).

Охарактеризувати проблематику ДН, оцінити переваги та недоліки даної форми навчання та дослідити тенденції запровадження «віртуальної освіти» в деяких країнах.

Розуміння необхідності ДН потребує детального аналізу переваг та недоліків такого виду навчання.

Позитивним є:

- ДН формує глобальний (національний, регіональний, міський, локальний), принципово новий освітній простір;
- можливість займатися в зручній для себе час, у зручному місці й темпі, нерегламентований відрізок часу для засвоєння початкової дисципліни;
- паралельне із професійною діяльністю навчання, тобто без відриву від виробництва;
- можливість використовувати широкий спектр джерельної бази, навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо);
- комунікація через мережу Інтернет, за допомогою електронної пошти, соціальних мереж тощо;
- концентроване подання навчальної інформації та мультидоступ до неї;
- при ДН у кожного студента є можливість витратити більше зусиль і часу на складні та важливі для нього теми з метою поглибленого опрацювання;
- використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що також дає змогу навчати роботі з ними;
- рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності й матеріальної забезпеченості студента;
- ДН допомагає оминати психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини (наприклад, соромливістю, страхом публічних виступів та ін.);
- експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг;
- ДН розширює та оновлює роль викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати свої курси, підвищувати свою творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій;
- ДН позитивно впливає на студента, збільшуючи його творчий та інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

- знань, уміння володіти комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення;
- якість ДН не поступається в якості очної форми одержання освіти, а поліпшується за рахунок залучення кадрового (професорсько-викладацького) складу найвищої кваліфікації і використання в освітньому процесі найкращих навчально-методичних видань та контролюючих тестів з дисциплін.
- Негативним є :
- відсутність особистого спілкування між викладачем та студентом (відбувається менш ефективна передача знань, без особистого контакту). Також не вистачає спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом;
 - відсутність у студента особистої мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача;
 - відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням складним тем із викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах;
 - відсутність матеріального забезпечення ДН – студент не має комп'ютер, ноутбук, відсутній постійний вихід у Інтернет;
 - відсутні або недоступні за ціною політикою прикладні комп'ютерні програми, необхідні для підтримки WEB-сайтів та інформаційних ресурсів, адміністрування процесів ДН;
 - необхідність великих інвестицій на початковому етапі організації роботи системи ДН (Прибилова, 2013).

Ще однією з найвагомійших проблем є те, що студенти невеличких міст України, яким найбільше підходить саме такий спосіб навчання, через географічну віддаленість, не мають якісної електромережі. В Україні проблема ДН наразі дуже актуальна: «Соціологічні опитування випускників середніх шкіл України показали, що близько 65% мають бажання продовжити навчання і отримати вищу освіту. Однак існуюча система вищої освіти і наявна мережа вищих навчальних закладів здатна прийняти на традиційну форму навчання (денну і заочну) лише до 35% бажаних. Отже, майже половина потенційних студентів України залишається за стінами вузів. В плані залучення її в процес отримання професійних знань перед дистанційною освітою відкриваються широченні можливості» (Прибилова, 2013).

За цими даними можна зрозуміти необхідність створення та розробки технології ДН. Технологія ДН – це сукупність методів, форм і засобів взаємодії з людиною в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння ним певного масиву знань (Думанський, 2008).

Наразі потрібна:

- розробка концепції ДН;
- розвиток і адаптація корпоративної мережі ЗВО, доведення пропускну здатності телекомунікаційного каналу (вихід в Internet) до мінімально необхідної, що відповідають вимогам забезпечення освітнього процесу ДН;

- розробка електронних підручників і навчально-методичних матеріалів та створення бази даних дистанційної освіти, придбання і впровадження мережових інструментальних засобів;
- консолідація зусиль організаторів і розробників;
- пошук, придбання і впровадження чинних розробок електронних підручників і навчально-методичних матеріалів;
- створення єдиної корпоративної системи дистанційної освіти і єдиних ресурсів;
- організація підготовки та підвищення кваліфікації викладачів і технічного персоналу в галузі методології та інформаційних технологій ДН;
- створення електронної бібліотеки, включення її в корпоративну мережу бібліотек регіону, забезпечення доступу до відкритих бібліотек мережі Internet;
- створення центру ДН на базі ВНЗ України, вступ до Міжнародної асоціації відкритих електронних бібліотек, інші відповідні організації;
- подання та суміщення оцінок навчання;
- створення «Єдиної міжвузівської системи контролю дистанційної освіти», яка має займатися розробкою єдиних норм, стандартів, здійснювати методичне забезпечення, спрямоване на удосконалення освітнього процесу, а також проводити вибірковий контроль навчальних закладів (Веремчук, 2013).

Важливою умовою також є потреба покращення рівня компетентності викладачів щодо інформаційних технологій та запровадження їх в освітньому процесі. Використання мережі Internet для ефективної взаємодії «викладач-студент» за допомогою різноманітних платформ та програм.

Аналіз проблематики дистанційної освіти та характеристика переваг і недоліків даної форми навчання, переконливо свідчить про її актуальність і вагоме значення для вищої освіти. Наразі розвиток онлайн-навчання в Україні недостатньо відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства. Отож, аби покращити дану ситуацію, потрібно створити глобальну інформаційну мережу освіти та науки, запровадити в освітній процес сучасні комп'ютерні бази в кожному закладі освіти. Саме дистанційна освіта дає можливість студентам доступ до нетрадиційних ресурсів інформації, підвищує рівень самостійності, відповідальності, дає можливість розвивати себе творчо, мислити неординарно та набувати нових компетентностей. Також дослідження тенденцій запровадження «віртуальної освіти» закордоном та відповідно їх економічний розвиток дає змогу стверджувати, що насамперед потрібні інвестиції для масштабних проектів в освіті, але вважаємо, що воно того варто: адже чи не за молоддю майбутнє?

Список використаних джерел та літератури

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М. (2011). *Технологія створення дистанційного курсу: навчальний посібник*. Київ, 324. **2. Веремчук А.** (2013). Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*, 7, 319-325. **3. Думансь-**

кий Н. О. (2008). Класи сучасних технологій дистанційної освіти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, № 26 (610). 119 - 125. **4. Огієнко О. І.** Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід: методичні рекомендації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ipood.com.ua/data/NDR/Information_technology/2012_Ogienko_recomend.pdf (дата звернення 20.04.2020). **5. Прибилова В. М., Холін Ю. В., Маркова Т. М.,** Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти: збірник науково-методичних праць. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. Вип. 4. 228 с. **6. Штихно Л. В.** Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Молодий вчений*, 2016. № 6. С. 489 – 493. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_123 (дата звернення 20.04.2020).